

Δελτίο Τύπου

Ψηφιακός Ιστορικός Άτλας της Ελληνικής “Μικρονησίας”

Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών

Ο κόσμος του ελληνικού Αρχιπελάγους, όπως γράφει χαρακτηριστικά ο Σπύρος Ασδραχάς, είναι κατ’ εξοχήν μικρονησιωτικός. Η γεωγραφία το επιβεβαιώνει και ποσοτικά: Από τα περισσότερα από 7.500 νησιωτικά εδάφη της ελληνικής επικράτειας στο Αιγαίο, σύμφωνα με τα στοιχεία της Υδρογραφικής Υπηρεσίας, μόνο τα 75 έχουν έκταση άνω των 10.000 στρεμμάτων και χαρακτηρίζονται νήσοι. Επομένως, η συντριπτική πλειονότητα του Αρχιπελάγους αποτελείται από μικρότερης έκτασης εδάφη, τα οποία μάλιστα έχουν ένα κοινό ποιοτικό χαρακτηριστικό: είτε δεν επιτρέπουν τη μόνιμη διαβίωση ανθρώπων είτε επιτρέπουν τη μόνιμη διαβίωση τόσο λίγων ανθρώπων που δεν αρκούν για τη συγκρότηση θεσμικά οργανωμένης κοινότητας.

Πρόκειται λοιπόν για τόπους οριακούς, που θέτουν στον ιστορικό τα ακόλουθα ερωτήματα: Μπορεί ένας τέτοιος τόπος να έχει ιστορία; Και αν η απάντηση είναι θετική, ποια ή ποιες “ιστορίες” έχει να μας αφηγηθεί; Τα επιστημολογικά αυτά ερωτήματα αποτέλεσαν την αφετηρία του ερευνητικού Έργου «**Ψηφιακός Ιστορικός Άτλας της Ελληνικής “Μικρονησίας”: Χαρτογραφώντας τα Βόρεια Δωδεκάνησα**» (HAGMi), το οποίο χρηματοδοτείται από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας & Καινοτομίας (ΕΛΙΔΕΚ) και έχει φορέα υποδοχής το **Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών (ΙΙΕ/ΕΙΕ)**.

Το Έργο HAGMi επιχειρεί μια ολιστική γεωγραφική, ιστορική και αρχαιολογική προσέγγιση του νησιωτικού αυτού “μικρόκοσμου”, με τη μελέτη όλων των νησίδων διαχρονικά, από

την αρχαιότητα έως τη σύγχρονη εποχή, και με τη συστηματική συλλογή και συνδυασμό όλων των αξιοποιήσιμων δεδομένων (γεωγραφικών, ιστορικών, αρχαιολογικών, τοπωνυμικών) προς αυτή την κατεύθυνση. Τα αποτελέσματα του Έργου δηλώνουν πως, υπό προϋποθέσεις, η απάντηση στα προηγούμενα ερωτήματα είναι καταφατική και πως οι νησίδες, με την ανάδειξη της άγνωστης, κατά κανόνα, ιστορίας και του αφανούς πολιτισμικού περιβάλλοντός τους, εγγράφονται στην ιστορική και πολιτισμική αφήγηση του Αρχιπελάγους.

Το **βόρειο τμήμα των Δωδεκανήσων**, μία περιοχή του Αιγαίου με μεγάλο αριθμό και πυκνότητα μικρών νησιωτικών εδαφών, αποτέλεσαν τη μελέτη περίπτωσης για τον σχεδιασμό του Ψηφιακού Ιστορικού Άτλαντα της Ελληνικής “Μικρονησίας”, ο οποίος προτίθεται να καλύψει σταδιακά το σύνολο του Αρχιπελάγους.

Κατά τη διάρκεια της διετίας **2024-2025**, με αφετηρία τα δημοσιευμένα στοιχεία της Υδρογραφικής Υπηρεσίας, εντοπίστηκαν (με βάση τις συντεταγμένες) και αποτυπώθηκαν χαρτογραφικά (κατά πολύνησο/α) **249 νησιωτικά εδάφη** στην υπό έρευνα περιοχή. Παράλληλα, με την αποδελτίωση όλων των ιστορικών πηγών και της βιβλιογραφίας από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα, συγκροτήθηκε **Βάση Δεδομένων** *Heurist* (περ. 1800 δελτία), η οποία επέτρεψε εντέλει τη σύνταξη αφηγημάτων για 30 μεμονωμένες νησίδες και 8 συστάδες, δηλαδή για 52 από τα 249 νησιωτικά εδάφη της ίδιας περιοχής. Οι πληροφορίες από τις πηγές και τη βιβλιογραφία συσχετίστηκαν στη συνέχεια με γεωγραφικά και αρχαιολογικά δεδομένα, τα οποία συλλέχθηκαν με επιτόπιες έρευνες στα προαναφερόμενα 52 εδάφη. Κατά τη διάρκεια των ερευνών αυτών πραγματοποιήθηκαν συγκεκριμένα οι εξής εργασίες:

- ✈ Αεροφωτογράφιση (περ. 10.000 λήψεις) και βιντεοσκόπηση (66 βίντεο) με πτήσεις ΣμηΕΑ και δημιουργία ορθοφωτοχαρτών (70).
- 📍 Γεωγραφικός εντοπισμός, μελέτη και σχετικά ασφαλής χρονολόγηση 41 μνημείων και άλλων σημείων ενδιαφέροντος (εκ των οποίων 23 άγνωστα στην έρευνα), αποτύπωση επιλεγμένων μνημείων μέσω της δημιουργίας 3D μοντέλων (LiDAR) (26) και φωτογράφιση από εδάφους (περ. 5.000 λήψεις).
- 📷 Καταγραφή, κυρίως μέσω συνεντεύξεων, και χαρτογραφική απόδοση μικροτοπωνυμικών δεδομένων των επτά νησίδων της υπό μελέτη περιοχής που σήμερα κατοικούνται μόνιμα ή εποχιακά, καθώς και δύο ακατοίκητων.

Για να γνωρίσετε την ιστορία και το πολιτισμικό περιβάλλον αθέατων μέχρι σήμερα νησίδων στα Βόρεια Δωδεκάνησα και για να ενημερωθείτε για άγνωστα μνημεία και για

άλλα σημεία ενδιαφέροντος σε αυτές, περιηγηθείτε στον ιστότοπο του Έργου, ο οποίος σταδιακά ολοκληρώνεται:

🌐 <https://greekmicronesia.geo.aegean.gr/>

Ενόψει της ολοκλήρωσης του Έργου, στις **19-20 Δεκεμβρίου 2025**, οργανώνεται **δημερίδα με τίτλο «Ερευνώντας την Ελληνική “Μικρονησία”**», υπό την αιγίδα της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας της Ελλάδος, στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο (Μέγαρο Παλαιάς Βουλής), όπου θα παρουσιαστούν αναλυτικά τα πορίσματα της διετούς έρευνας του HAGMi, οι έρευνες του φυσικού περιβάλλοντος στις ίδιες νησίδες των Δωδεκανήσων, καθώς και άλλες ερευνητικές προσεγγίσεις μικρονησιωτικών περιοχών.

Το ερευνητικό Έργο με τίτλο «Ψηφιακός Ιστορικός Άτλας της Ελληνικής “Μικρονησίας”:
Χαρτογραφώντας τα Βόρεια Δωδεκάνησα» / “Digital Historical Atlas of Greek ‘Micronesia’:
Mapping the Northern Dodecanese” (HAGMi) υλοποιείται στο πλαίσιο της δράσης του ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ. «Χρηματοδότηση της Βασικής Έρευνας (Οριζόντια υποστήριξη όλων των Επιστημών)» του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης – NextGenerationEU (Αριθμός Έργου ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.: 16773).

Ακολουθήστε μας σε:

📘 **Facebook:** <https://www.facebook.com/profile.php?id=61584108617190>

📷 **Instagram:** <https://www.instagram.com/hagmi.project>

▶ **YouTube:** <https://www.youtube.com/@hagmi.project>

ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.
Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας & Καινοτομίας

Ελλάδα 2.0
ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Με τη χρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης
NextGenerationEU